

Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. 1993.

Esipuhe

Historiallisen rakennetun kulttuuriympäristömme luonteenomaisimpia kohteita ovat maaseudun ja saariston kylät, puukaupungit, kaupunkikeskustat, ruukit, tehtaat, sahat, työväenasuntoalueet, kartanot, pappilat, kirkot ympäristöineen, laitos- ja rautatieasema-alueet, linnoitukset sekä vanhat tiet ja kanavat. Rakennetut kulttuuriympäristöt ovat vaatineet pitkän ajan kehittyäkseen niiksi monikerroksisiksi ympäristöiksi, joita ne tänä päivänä ovat. Sekä paikalliset, alueelliset että taloudelliset ja ekologiset tekijät ovat suuresti vaikuttaneet kehitykseen. Osana elävää elämää ne ovat koko ajan muutoksille alttiita.

Tällä selvityksellä on kartoitettu ja luokiteltu rakennustaiteelliselta, historialliselta ja ympäristölliseltä kannalta arvokkaat rakennetut kokonaisuudet yhtenäisesti koko valtakunnan puitteissa. Nämä kohteet muodostavat rikkaan kulttuuriperintömme perustan ja muovaavat suomalaisen kulttuuriympäristön identiteettiä.

Kohteet ovat osaksi samoja kuin ympäristöministeriön maisema-alue työryhmän mietintöön sisältyvät arvokkaat maisema-alueet (Mietintö 66/1992). Ne piirtävät yhdessä kuvan maamme perinteisen ympäristön tilasta vuonna 1993.

Selvityksen tavoitteena on edistää kulttuuriympäristön säilyttämistä, kehittämistä ja hoitoa. Sen pohjalta on perusteltua toisaalta käynnistää välittömiä kohdekohtaisia suojelutoimia ja toisaalta laatia valtakunnallinen kulttuuriympäristöohjelma. Tarkoitus on, että eri tahojen päätöksenteossa kiinnitetään erityistä huomiota valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuurihistoriallisten ympäristöjen asianmukaiseen vaalimiseen.

On korostettava sitä, että nyt luetteloidut kohteet ovat vain osa kulttuuriympäristöämme. Jonkin kohteen puuttuminen tästä selvityksestä ei tarkoita, etteikö sillä ehkä ole merkittäviäkin paikallisia tai laajityypillisiä kulttuuriarvoja. Tekijät tietävät hyvin, että arvot ovat aikasidonnaisia. Tämän vuoksi selvitys on saatettava ajan tasalle jonkin vuoden kuluttua.

Selvityksen on laatinut tutkija Lauri Putkonen ja hän on toiminut tiiviissä vuorovaikutuksessa seutukaavaliittojen, maakuntamuseoiden, lääninhallitusten ja läänien rakennussuojelun yhteistoimintaryhmien kanssa. Selvityksen laatimista on ohjannut Museoviraston ja ympäristöministeriön yhteinen työryhmä, johon kuuluivat ympäristöministeriöstä rakennusneuvos Pentti Pantzar, rakennusneuvos Risto Kärkkäinen, yliarkkitehti Carita Strandell ja Museovirastosta osastonjohtaja Pekka Kärki, yli-intendentti Elias Härö ja tutkija Erkki Härö. Työn rahoituksesta on vastannut ympäristöministeriö. Museoviraston on aktiivisesti osallistunut kohteiden luokitteluun ja asiatietojen täsmentämiseen.

Mikko Mansikka	Pekka Kärki
Rakennusneuvos	Osastonjohtaja
Ympäristöministeriö	Museovirasto

